

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**2020 - 2021 ÖĞRETİM YILI
İğdır Ölçme Değerlendirme Merkezi**

**7. Sınıf
TÜRKÇE FASİKÜLÜ**

Bu teste bulunan ders/dersler ve soru sayısı

TÜRKÇE

50

TÜRKÇE 7. SINIF HAZIRBULUNUŞLUK FASİKÜLÜ

1. İnsan sosyal bir varlıktır. Hayatın her anında ve her alanında diğer insanlarla etkileşim hâlinindedir. Özellikle iş yerlerinde iş arkadaşlığı kurduğumuz insanlarla yoğun bir etkileşim kurmaktayız. Dost olduğumuz iş arkadaşlarımız da olur tabii ki. Bazen bir yemeği, bazen bir kahveyi, bazen sevincimizi, bazen de hüznümüzü paylaşırsınız. Her şeyimizi paylaştığımız arkadaşlarımıza deriz. İyi bir durum karşısında diyerek bu güzel şeyin dostlarımızın olmasını isteriz. Yine kötü bir durumla karşılaştığımızda diyerek onların bu olumsuzluğu yaşamamalarını temenni ederiz.

Yukarıdaki boşluklara hangi seçenekteki deyim getirilemez?

- A) can dostum
B) dostlar başına
C) dostlardan irak olsun
D) dostla düşmana karşı
2. Bilimsel bir araştırma bulunmamakla birlikte, yaygın olan görüşe göre, "seğmen" muhafız olarak açıklanır. Seğmen, kökü Orta Asya'ya dayanan bir Türk geleneğidir. Orta Asya'da Türklerin göçebe olarak yaşadıkları dönemde seğmenler, göçler sırasında kervanları korurdu. Yerleşik hayata geçildikten sonra seğmen töresinden vazgeçmeyen Türkler, Anadolu'da seğmenliği bir düğün geleneği hâline getirdiler. Orta Asya'da göç kervanlarına öncülük ve koruyuculuk eden seğmen, özellikle Ankara ve çevresinde gelin alayını korumaya başladı. Bu işlev değişikliği, seğmene iki ayrı anlam kazandırdı: Tekil olarak seğmen efe ya da köy yiğidi olarak anlanırken çoğul olarak düğün alayı anlamında kullanılmaya başlandı. Ankara ve çevresinde, gelin alayı ile gidecek seğmenler, yöresel seğmen kıyafetleri giyerler. Seğmenleri yöneten bir Efe Başı bulunur ve seğmenler bu Efe Başı'nın yönlendirmesiyle ilerler. Seğmenlerin bir kısmı alaya atla eşlik ederken, bir kısmı da davul-zurna eşliğinde zeybek oynayarak katılır.

"Kök" sözcüğünün metinde kazandığı anlam aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır?

- A) Saksıdaki bitkinin kökü kurumuş.
B) Tipi ve fırtına evi kökünden sarsıyordu.
C) Kelimeyi köküne ve ekine ayırmasını söyledi.
D) O kişiyle kökleri eskiye dayanan bir tanışıklığımız var

3. Rivayete göre bir zamanlar İstanbul'da, Edirneli Aksi Yusuf adında bir peynir tüccarı var imiş. Madrabaz (hilekâr) ve cimri birisi olup Trakya'dan getirttiği peynirleri İstanbul'da satar, artanını da deniz yoluyla İzmir'e gönderirmiş. İzmir'de peynir fiyatları yükseldikçe elinde ne kadar mal varsa gemilere yükletir ama ücretini peşin vermek istemeyerek, kaptanları yalanlarıyla oyalar durur: "Hele peynirler sağ salim varsın, istediğin parayı fazla fazla veririm." diye vaatlerde bulunurmuş. Birkaç kez aldanan gemi kaptanlarından birisi, yine İzmir'e doğru yola çıkmak üzere iken diklenmiş:

— Efendi tayfalarıma para ödeyeceğim. Ücretini peşin ödemezsen Sarayburnu'nu bile dönmem. Aksi Yusuf her zamanki gibi:

— Hele peynirler sağ salim varsın... demeye başlar başlamaz gemici.

— Efendi, lafla peynir gemisi yürümez. Buna kömür lazım, yağ lazım.

Aksi Yusuf parayı ödemiş. O gün akşama kadar şu bir tek cümleyi sayıklayıp durmuş:

— Lafla peynir gemisi yürümez.

Aşağıdakilerden hangisi bu hikâyede yer alan altı çizili atasözü ile aynı anlamdadır?

- A) Laf torbaya girmez.
- B) Laf olsun torba dolsun.
- C) Çok laf yalansız, çok mal haramsız olmaz.
- D) Lafla pilav pişerse deniz kadar yağı benden.

4. Bir uçacağım olmalı benim,

I

Binip üstüne, binip üstüne,

Şu dünyayı gezmeliyim,

II

Gidip Akdeniz kıyılarına.

III

Dizelerdeki altı çizili kelimelerin yapısı sırasıyla hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) Basit - Türemiş - Birleşik
- B) Türemiş - Basit - Birleşik
- C) Türemiş - Birleşik - Basit
- D) Birleşik - Basit - Türemiş

5. Kimse dört dörtlük değildir, sen de değilsin. Arkadaşının sana yaptığı elbette kötü. Eminim kendisi de fark etmiştir hatasını. Bence en büyük yanlışın, herkesin mükemmel olmasını beklemek. Ama çevrende kusursuz diyebileceğin kim var? Bunun üzerine bence etraflıca düşün. Bir kalemde silme hemen dostunu. Bak, atalarımız ne güzel demişler: - - -

Bu metinde boş bırakılan yere aşağıdaki atasözlerinden hangisi getirilirse "herkesin bir kusuru olduğu ve bunun normal karşılanması gerektiği" anlamı ortaya çıkar?

- A) Aman dileyene kılıç kalkmaz.
- B) Dikensiz gül olmaz.
- C) Akıllı düşman, akılsız dosttan iyidir.
- D) Dost, dostun eyerlenmiş atıdır.

6. 1 Kırmızı gelincikler bürümüş tarlayı.	Sıfat tamlaması
2 Evinin kapılarını bize açtı.	Belirtili isim tamlaması
3 Etkileyici bir film izledik.	Sıfat tamlaması
4 Kitabın kıymeti bilinsin artık!	Belirtisiz isim tamlaması

Numaralandırılmış cümlelerin hangisinin karşısında verilen tamlamanın türü yanlıştır?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4

7. Aşağıdaki görsellerden hangisi terim anlam ıçermemektedir?

8. Akşam çökerken yeryüzünden daha aydınlık görünen göğe gözlerini dikmiş, rüzgârda savrulan kar tanelerini seyrediyordu.

"Çökmek" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu cümledeki anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Mustafa Kemal'in içine ilk defa bu lisede vatan kaygısı çöktü.
B) Şayet iradeli değilseniz az zamanda çürüyüp çökmeniz pek mümkündür.
C) Alaca karanlıklar çökerken köşk bahçesinin parmaklıklarında görünmektedir.
D) Elleri titremeye, gözleri adamaklı çökmeye başlamıştı.

9. Osmanlı tarihinin en acı hadiselerinden biriydi Sankamış Harekâtı. Bu harekâta amaç Kars, Sankamış, Ardahan gibi illeri Ruslardan geri almaktı. Harekâtın ilk iki günü başarıyla geçti fakat olumsuz hava koşulları gittikçe şiddetini artırıyordu.

Fırtına ile yağan kar, yolları tıkayıp çadırları yıktı. Arkasından da dondurucu soğuklar bastırınca Osmanlı askerleri donma, dizanteri, tifo gibi hastalıklardan dolayı hayatını kaybetti. Zorlu koşullar nedeniyle sadece on sekiz gün sürebilen harekâtın ardından yaklaşık altmış bin Osmanlı askeri yaşamını yitirdi. Onların şehadet şerbeti içmelerine sebep olan şey ise düşman mermisi değil soğuk havaydı.

Bu metinde altı çizili sözcüğün görevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilgileri özetleyip bir sonuca bağlamıştır.
B) İki cümle arasında neden-sonuç ilgisi kurmuştur.
C) Kendisinden önce gelen ifadeyi örneklendirmiştir.
D) Kendisinden önceki olumlu yargıyı olumsuzla çevirmiştir.

10. Eklendiği sözcüğün anlamını ve türünü değiştirmeyen, sözcüğe farklı anlam ilgileri kazandıran ekler çekim ekidir. Sözcüğün anlamını değiştirip yeni bir anlam kazandıran ekler ise yapım ekidir.

Buna göre aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi çekim eki almamıştır?

- A) Kitabını bitirmeden arkadaşına vermiş.
B) Bahçedeki şeftali ağacı çiçek açmış.
C) Çanakkale'ye gezi düzenleyeceğiz.
D) Albüm yapraklarını hızlıca çevirdim.

11.

Yukarıdaki görselde ve metinde yer alan ortak sorun aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hayvan katliamı
- B) Kuraklık
- C) Küresel ısınma
- D) Gıda israfı

12. Köprüde rastladım ona. İki elini tırabzana dayamış Haliç'e karşı öğürüyordu. Yanında durdum. Zıplar gibi iki uç defa daha ayakkabılarının ucuna basarak yükseldi. Öğürdü, öğürdü... Tırabzandan indi. Mendilimi çıkarıp ağzını yüzünü sildim. Yüzüne baktım usulca. İki büyük ve siyah göz karşıladı beni. İkimiz de öyle konuşmadan birbirimize dostça baktık.

Bu metinde aşağıdaki hikâye unsurlarından hangisine yer verilmemiştir?

- A) Mekân
- B) Olay
- C) Kişi
- D) Zaman

13. I. Metin

Kadim Dede, dükkânında toplanan çocuklara bazen bir kitaptan bilgiler verir, bazen bir hikâye anlatır, bazen de şiirler okur, açıklamalarını yapardı. Bu arada sohbet esnasında eğer mevsim yaz ise çocuklara karpuz, kiraz, kavun, kayısı, mevsim kış ise kuruyemiş ikram ederdi. Çocuklar Kadim Dede'yi çok seviyorlardı.

II. Metin

Kırk Yusuf, insanların dış görünüşlerine değil, dürüstlüklerine ve ahlaklarına önem verirmiş. Bir karıncadan bir buğday tanesine kadar saygı ve sevgi duymuş. Bu yüzden dağlar, taşlar, kurtlar, kuşlar, sular ve hatta yıldızlar da Kırk Yusuf'u çok severmiş.

Aşağıdakilerden hangisi bu metinlerin ortak yönlerinden biri değildir?

- A) III. kişi ağzından anlatılması
- B) Gerçek dışı kurgusal unsurlara yer verilmesi
- C) Öyküleyici anlatıma başvurulması
- D) Sevilen bir kişiyi konu etmesi

14. Okulların açıldığı ilk haftalar hepimiz yazımızın düzeldiğini, güzelleştiğini düşünürüz. Ancak zaman geçtikçe yeniden yazı düzenimizin bozulduğunu görürüz -ki bu yorgunluk ve bıkkınlıktan ileri gelir- ve üzülürüz. Çocukluk yıllarımda yazının karakterle ilişkili olduğunu duyduğumda, yazımın da güzel olmayışından kaynaklı kendimi kötü hissetmiştim. İyi ki araştırmaya hevesli bir yapıya sahibim. Bunun üzerine yaptığım araştırmalarda yazının eğiklik yönü, kaleme bastırma kuvvetimiz, kelimeler arası açıklık ve baskın olan harflerin karakter yorumunu etkilediğini öğrendim. Sonuç mutluluk vericiydi. Yazımın kötü görünmesinin, karakterimin de öyle olduğu anlamına gelmediğini öğrenmek beni mutlu etmişti.

Bu parçanın yazarı için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yazısı güzel görünmeyen insanlardan biridir.
- B) Her dönem başında yazısına özenmektedir.
- C) Araştırmaları sonucu yazısını düzeltmiştir.
- D) Araştırmayı seven bir kişiliğe sahiptir.

15. DÜNYADA 2,1 MİLYAR KİŞİ TEMİZ SUDAN YOKSUN

Dünya genelinde 2 milyar 100 milyon kişi temiz suya ulaşamıyor. 844 milyonu içme suyu hizmetlerine erişemiyor.

Her 10 kişiden 3'ünün evinde temiz ve güvenilir kullanma suyu bulunmuyor.

Her 10 kişiden 6'sı kötü koşullarda yaşıyor.

2040'ta 33 ülkenin son derece yüksek oranda su sıkıntısı ile karşı karşıya kalacağı tahmin ediliyor.

159 milyon kişi akarsu ya da göl gibi kaynaklardan elde edilen arıtılmamış suyu içiyor.

2025'e kadar 3,5 milyar kişinin su kıtlığıyla karşı karşıya kalabileceği belirtiliyor.

263 milyon kişi evlerinin yarım saat uzağından su taşıyor.

Bu görselden aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Su kaynakları evlere yakın mesafede bulunmaktadır.
- B) İlerleyen yıllarda birçok ülke su sıkıntısı çekecektir.
- C) 150 milyondan fazla kişi temiz su içememektedir.
- D) İnsanlar su ihtiyacını akarsu ve göllerden sağlamaktadır.

16. "Merak" ve "ihtiyaç" insanlık tarihine yön veren iki sözcük. Bugünkü gelişmelerin temelinde insanın öğrenme dürtüsü ve değişen şartlardaki ihtiyaçları yatmaktadır. Örneğin; üşüyen insan, derileri birleştirerek ısınmak için iğneyi icat etmiştir. Yüklerin taşınması zorlaştıkça ve mesafeler uzadıkça tekerlek fikri ortaya çıkmıştır. Çinliler düşmanlarını kendilerinden uzak tutmak için ateşli silahların temelini oluşturan barutu bulmuşlardır. Tüm gelişimini belirli bir noktaya getiren insanoğlu bundan sonra merak etmeye başlamıştır; bilinmeyen, görünmeyenleri, özellikle de uzayı... Bugün bu merak insanlığı Mars'a taşımak üzere.

Bu parça aşağıdaki sorulardan hangisine cevap olarak söylenmiş olabilir?

- A) Bilimsel gelişmenin bu noktaya ulaşmasında etkili olan nelerdir?
- B) Bilimsel gelişmelere en çok hangi millet katkı sağlamıştır?
- C) Bilimsel gelişmenin temelini hangi millet atmıştır?
- D) Modern buluşların ilk şekilleri nelerdir?

- Ülkemizin demir yolu serüveni 1856'da İzmir-Aydın hattının temelinin atılmasıyla başladı.
- 1923-1950 arası Türk demir yolları tarihinde "altın çağ" olarak anıldı. Birçok hat açıldı.
- 1950'den sonra ise Türkiye'de kara yolu yapımına ağırlık verilmeye başlandı.
- 2003-2019 arasında ise Türkiye hızlı tren (HT) ve yüksek hızlı tren (YHT) ile tanıştı.

2019 SONU İTİBARIYI A

1 213
KİLOMETRE

YHT HATTININ
YAPIMI TAMAMLANDI

3 675
KİLOMETRE

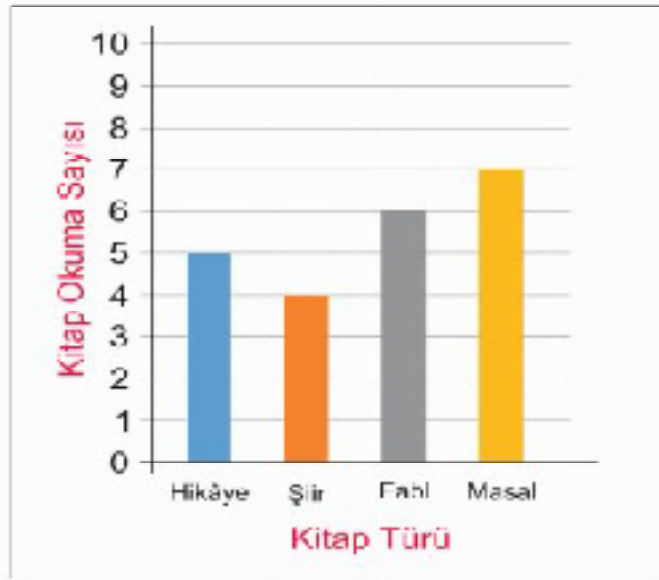
YHT VE HT HATTININ
İNŞASI İSE DEVAM EDİYOR

Görsel ve metne göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) 2019 bitiminde 1213 km YHT hattı bitmiştir.
- B) Türkiye'nin hızlı ve yüksek hızlı tren ile tanışması 2003-2019 arasındadır.
- C) Ülkemizde demir yolu yapımının hiç olmadığı dönem 1950'li yıllardır.
- D) Daha yapımı tamamlanmayan demir yolları inşası bulunmaktadır.

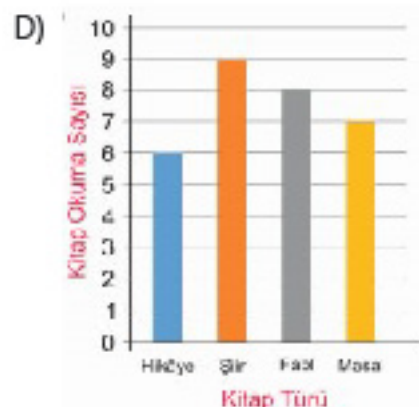
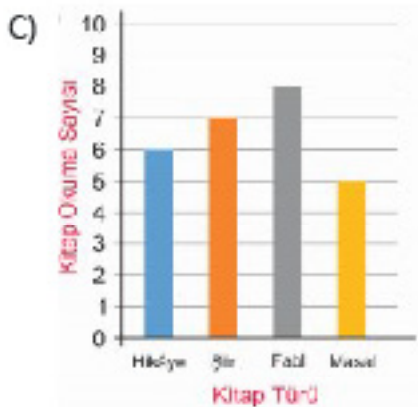
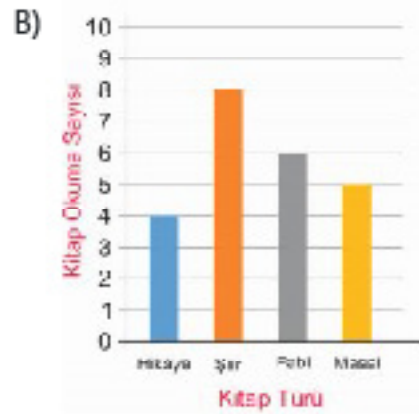
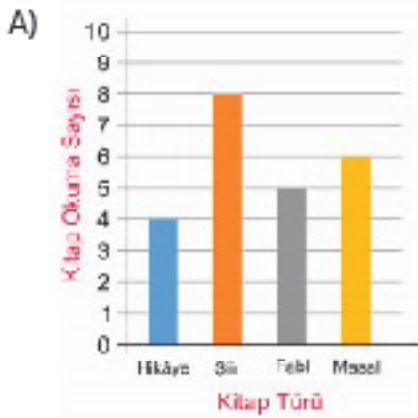
18. 6/A sınıfı öğrencilerinin şubat ayına ait kitap okuma sayıları ve türlere göre dağılımı aşağıdaki grafikte verilmiştir.

6/A sınıfının mart ayı kitap okuma sayıları ve türlere göre dağılımıyla ilgili de şu bilgiler bilinmektedir:

- En az okunan kitap türü hikâyedir.
- Şubat ayında en çok okunan kitap türü, mart ayında 2. sıraya gerilemiştir.
- Şubatta en az okunan kitap türü, mart ayında ilk sırayı almıştır.

Buna göre mart ayına ait kitap okuma sayıları ve türlere göre dağılımını gösteren grafik aşağıdakilerden hangisidir?

Hayatın Kaynağı Orman

Resim, Kompozisyon ve Afiş Yarışması

**Son Katılım Tarihi
31 Mart 2020**

Resim Yarışması (İlkokul Öğrencileri)
Kompozisyon Yarışması (Ortaokul Öğrencileri)
Afiş Yarışması (Lise Öğrencileri)

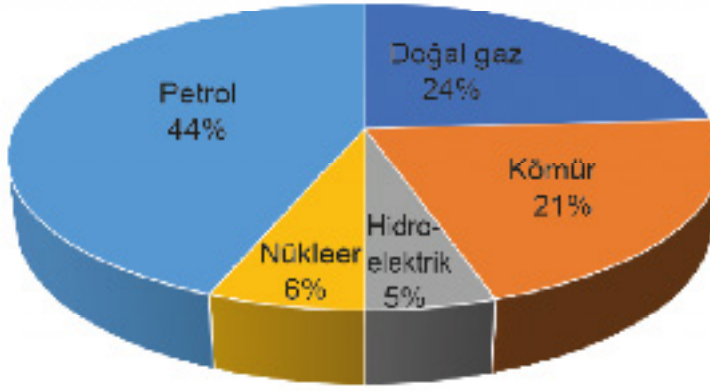
ÖDÜLLER

Birincilik : Tam Altın + Hediye Kutusu + 10 Fidan Sertifikası
İkincilik : Yarım Altın + Hediye Kutusu + 10 Fidan Sertifikası
Üçüncülük : Çeyrek Altın + Hediye Kutusu + 10 Fidan Sertifikası

Bu afiştten söz konusu yarışmayla ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Kimlerin katılabileceğine
- B) Hangi alanlarda yapılacağına
- C) Yarışmaların hangi konuda düzenleneceğine
- D) Ne zaman sonuçlanacağına

20. Aşağıdaki grafikte Türkiye'deki elektrik üretiminin kaynaklara göre dağılımı verilmiştir.

Buna göre aşağıda verilenlerden hangisi doğrudur?

- A) Doğal gaz kullanılarak üretilen elektrik diğer tüm kaynakların toplamından daha fazladır.
- B) Elektrik üretiminde kullanılan nükleer kaynakların oranı her yıl azalmaktadır.
- C) Kömürden yararlanılarak üretilen elektrik oranı %20'den fazladır.
- D) Elektrik üretiminde en az kullanılan enerji kaynağı petroldür.

21.

Aşağıda anlatılanlardan hangisi verilen görsellerden birine ait değildir?

- A) Kar yine her yanı kaplamıştı. Çam ağaçları kartpostallara layıktı. Uzayan tren yolları ise bu beyazlığı bölen koyu şeritlerdi sanki.
- B) Yoğun kar yağışı sebebiyle okullar tatil edildi. Bu fırsatı değerlendirmek için sıkıca giyinip çantamı sırtıma taktığım gibi dışarı attım kendimi. Caddelerde yürümek çok keyifliydi.
- C) Bütün şehir beyaza büründü. Renkli binalarımızın önleri ve çatıları karla kaplanmıştı. Sokakta kar topu oynayan çocuklar, soğuktan kızarmış ellerine aldirmeden bu anın tadını çıkarıyorlardı.
- D) Birkaç gündür kar yağıyor. Rahatsız olduğum için evden çıkasım gelmedi. Arkadaşlarım karın keyfini çıkarmak için çağırınca dayanamadım, çıkıp onlarla karda çocuklar gibi eğlendim.

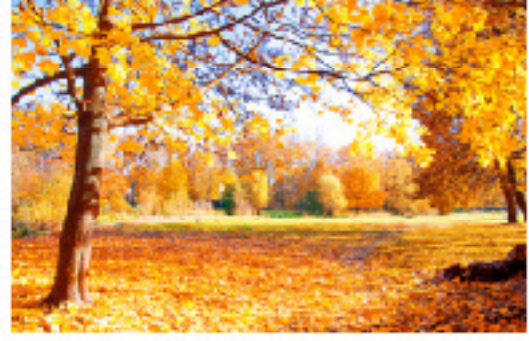
22. Ahmet'in Türkçe öğretmeni, yazarlık ve yazma becerileri dersinde kullanmak üzere sınıfa her öğrencinin bir manzara görseli getirmesini istemiştir. Öğretmen derste, herkesin sınıfa getirdiği görseli betimlemesini istemiştir. Buna göre Ahmetgörselini şöyle betimlemiştir: Bu görsel baharın güzelliklerini gözler önüne seriyor. Hava güneşli. Yeşilin farklı tonlarını barındıran birçok ağaç var. Baharın ilk ayları olmalı ki dağlardaki kar henüz erimemiş. Ağaçların arasında kalan göl, farklı renkleri yansıtıyor.

Buna göre Ahmet aşağıdaki görsellerden hangisini sınıfa getirmiştir?

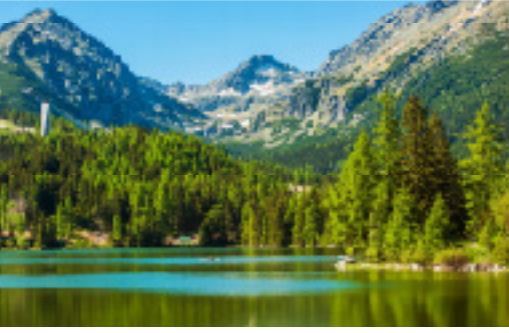
A)

B)

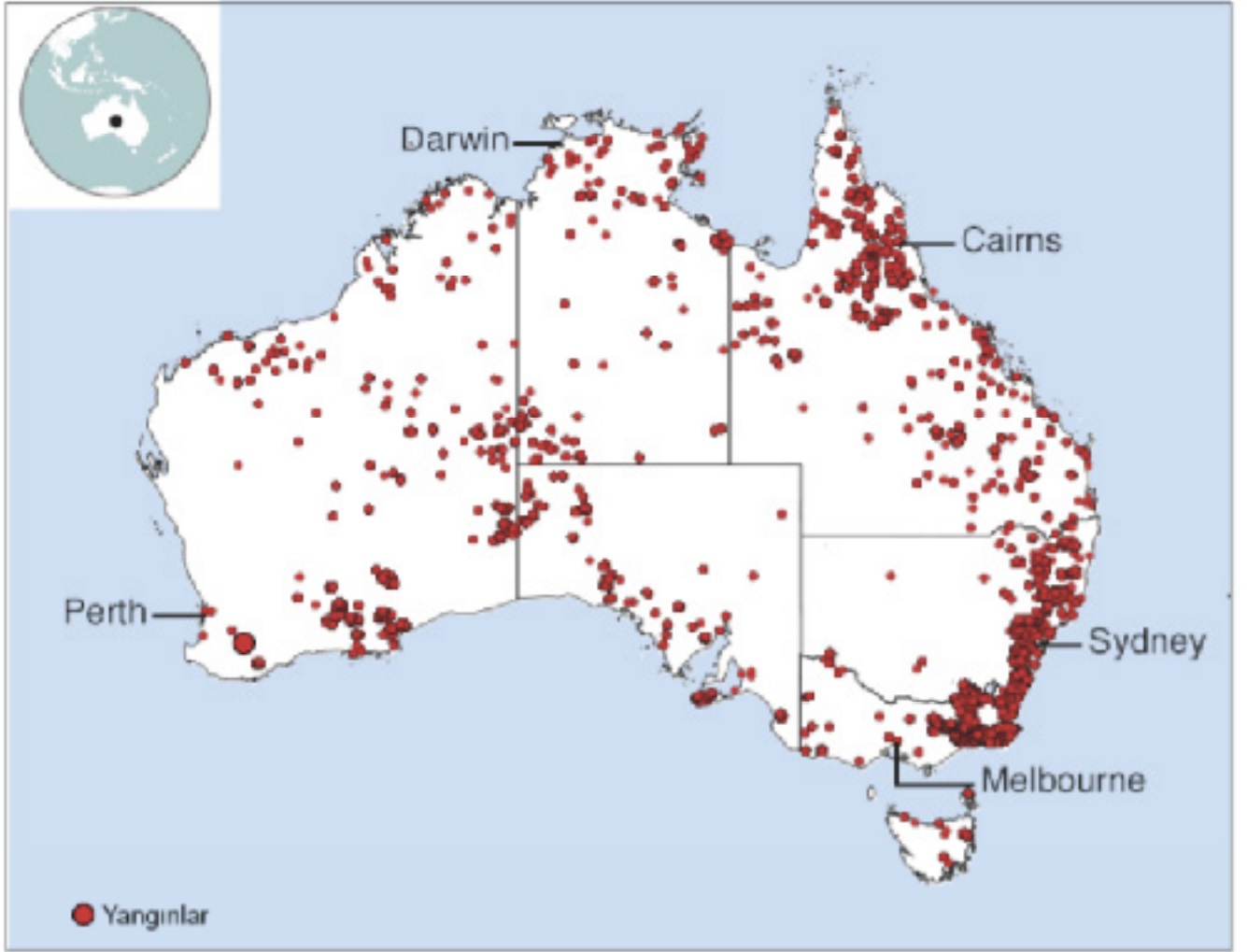
C)

D)

23. Aşağıdaki haritada Avustralya'da 6 Ocak 2020'ye kadar kaydedilen orman yangınlarının gerçekleştiği alanlar gösterilmiştir.

Bu haritadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) En çok yangın görülen bölge Sydney'dir.
- B) Darwin'de Cairns'e göre daha az yangın olmuştur.
- C) Melbourne'deki yangınların nedeni sıcak havalardır.
- D) Perth, yangınların en az görüldüğü yerlerdendir.

24. 1790 yılında Galler'de doğan Kaptan Evans, çocuk denecek yaşta ticaret gemilerinde çalışmaya başladı. İngiltere ve Fransa arasındaki savaşlarda esir düşen Evans, salıverildikten sonra 1819'da kendi gemisine sahip oldu ve posta hatlarında çalışmaya başladı. 1830'lu yıllarda buharlı gemilerin daha fazla kullanılmasıyla deniz kazalarının sayısında da artış oldu. Kaptan Evans, kazaları engellemek için gemilerin pozisyon ve rotasını belirten üç renkli ışıklandırma sistemi geliştirdi. Bu sistem, bugün hâlâ kullanılıyor. İşte, Evans'ın mucitliği de buradan geliyor.

Bu metinde aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı vardır?

- A) Deniz kazalarındaki artışı önlemek için nasıl bir çalışma yapılmıştır?
- B) İngiltere - Fransa Savaşları hangi yıllarda ve nerede yapılmıştır?
- C) Kaptan Evans denizcilikle ilgili hangi okullara gitmiştir?
- D) Mucit Evans'ın, geliştirdiği sistem dışında başka icatları var mıdır?

25. Geleceğin şehirlerinde enerji üretimi ve tüketimi günümüzdekinden farklı olacak. Enerji üretimi sadece santrallerde gerçekleşmeyecek. Her bina veya ev kendi enerjisini üretecek ve depolayacak. Ürettiği enerjinin bir kısmını kullanacak. Tükettiğinden fazlasını ürettiği zamanlarda ise enerji fazlasını şebekelere aktaracak. Böylece geleceğin şehirlerinde hane halkı tüketmeye devam edecek ama aynı zamanda tükettiğinden belki de daha fazlasını üretir hâle gelecek.

Bu parçanın konusu aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Şehirlerdeki gereksiz enerji kullanımı
- B) Enerji tasarrufunda yapılması gerekenler
- C) Üretilen enerji fazlasının kullanım alanları
- D) Gelecekte enerji üretimi ve tüketimi

26. Sevilen bir çizgi dizinin yapımcısı kendisine yöneltilen "Dizide yerli konular işlemeniz çocuklar tarafından nasıl karşılanıyor?" sorusuna şu cevabı veriyor: Çocuğu hikâyesinin içine alamazsanız yerli veya evrensel konular kullanmak bir işe yaramaz. Bizim buradaki başarımız, yerli konular kadar karakterlerin hepsinin bizden olması. Mesela Kâmil abi babam, Basri amca kayınbabam, Saadettin Usta yedi yıl yanında çalıştığım ustam. Karakterlerin tamamı neredeyse yaşayan karakterler, hikâyelerin de tamamı yaşanmış hikâyeler. Bizi bize anlatıyoruz yani. "Hıçkırık" diye bir bölümümüz var, hıçkırığı nasıl geçiririz diye uğraşıyorlar. Aramızda hıçkırık olmayan biri yoktur. Seyirci de günlük hayatta başına gelen ya da gelebilecek olan olaylar anlatıldığı için direkt hikâyesinin içinde buluyor kendisini. O yüzden karakterlere hitap ederken Kâmil, Hayri demezler; Kâmil abi, Hayri abi derler.

Bu metne göre aşağıdakilerden hangisi sözü edilen çizgi dizinin başarılı olma sebeplerinden biri değildir?

- A) Seyircilerin fikirlerine yer verilmesi
- B) Seyirciyi anlatılan konunun içine alması
- C) Yaşanan topluma özgü niteliklere yer verilmesi
- D) Konuların günlük hayattan seçilmesi

27. Vefa Lisesi, 1872 yılında İstanbul'da kurulmuştur. İsmi Vefa semtinden alan okul, ana dille öğretim yapılan ilk sivil lise olma özelliğini taşır. Çanakkale Savaşı patlak verdiğinde Vefa Lisesinin öğrenci ve öğretmenleri asker üniforması giymiş, okulun bahçesinde toplanıp marşlar söyleyerek Şehzadebaşı'na çıkmışlardı. Meydanda toplanan İstanbullular, onları alkış ve dualarla savaşa uğurlamıştı. Vefa Lisesi son sınıf öğrencileri erken mezun edilerek bazı öğretmenleriyle gönüllü olarak cepheye gitmişlerdi. Bu yüzden sayısı azalan Vefa Lisesi öğrencileri, başka bir binaya taşınmıştır. Vefa Lisesi, bu binanın öğretim için yetersiz kalması üzerine 1917 yılında Vefa semtindeki kendi binasına dönmüştür. Fakat diğer liselerde olduğu gibi birçoğu geri gelemeyen öğrenciler nedeniyle Vefa Lisesi 1918 sonrasına dek mezun verememiştir.

Bu metinde aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

- A) Metinde bahsedilen semt, hangi olay üzerine "Vefa" adını almıştır?
- B) Vefa Lisesi öğrenci ve öğretmenleri ne zaman asker üniforması giymiştir?
- C) Şehzadebaşı'nda toplananlar, öğrenci ve öğretmenleri savaşa nasıl uğurlamıştır?
- D) Vefa Lisesinin savaş yıllarında öğrenci mezun edememesinin nedeni nedir?

28.Yaşlanmanın birçok nedeni vardır. Bunlardan biri, dokuları yenilemek amacıyla bölünen hücrelerdeki kromozomları koruyan

telomer adındaki yapıların kısalmasıdır. Çevresel faktörler, genetik özellikler ve beslenme alışkanlıkları da yaşlanma sürecini etkiler. Yaş ilerledikçe vücutta pek çok değişim gerçekleşir. Ciltte kırışma, saçlarda beyazlama, kulaklar ve burunda büyüme, boy kısalması ve görme yetisinin azalması akla ilk gelenlerdir. Bu değişimlerin oluşma hızı herkeste aynı değildir.

Bu parçada "yaşlanma"yla ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Sebeplerinin neler olduğuna
- B) Her insanda farklı hızda gerçekleştiğine
- C) İnsanda ne tür değişikliklere yol açtığına
- D) Gerçekleşmesinde etkili olan çevresel faktörlere

29. • Kitap, bildiri, makale vb. ana başlıktaki kelimelerin tamamı, alt başlıktaki kelimelerin ise yalnızca ilk harfleri büyük olarak yazılır.
- Kitap, makale, tiyatro eseri, kurum adı vb. özel adlarda yer alan kelimelerin ilk harfleri büyük yazıldığında ve, ile, ya, veya, yahut, ki, da, de sözleriyle mı, mi, mu, mü soru eki küçük harfle yazılır.
- Özel adın tamamı büyük yazıldığında "ve, ile, ya, veya, yahut, ki, da, de sözleriyle mı, mi, mu, mü" büyük harfle yazılır.

Buna göre aşağıdaki başlıklardan hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) Cırcır Böceği İle Karınca
- B) ÇEVRE KİRLİLİĞİ
- C) Meşe Ağacı
- D) ÇOCUK VE RESİM

30. I. Balinaların boyları ortalama 30 metreye kadar ulaşabilmektedir.

II. Balinalar balinagiller ailesinden, memeli deniz canlılarındandır.

III. Suyun kaldırma gücü sayesinde 150 tonluk devasa vücutlarını hiç zorlanmadan suda taşıyabilmektedir.

IV. Ağırlıkları ise ortalama olarak 150 tona kadar çıkabilmektedir.

Numaralanmış cümlelerle anlamlı bir paragraf oluşturulmak istense sıralama aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) II - I - III - IV
- B) II - I - IV - III
- C) III - IV - II - I
- D) IV - III - I - II

31. I. Evinizin bodrumundan tutun da büyük fabrikalara kadar nerede otomasyon varsa bunun yararı, insan emeğinin azaltılmasıdır. Ama otomasyon demek, artık insanlar çalışmayacak demek değildir. O günler daha çok uzakta. Otomatik makinelerin ve süreçlerin tasarımını yapmak, onların bakımı ve çalıştırılması için insana gerek vardır. İnsanlar yalnızca düğmelere basmak için gerekli değildir. İnsan beyni otomasyonun çalışması için de gereklidir.
- II. Şimdiye dek insanlar yaşamı kolaylaştırmak için birçok mücadele vermişlerdir. Bunun en önemli sonuçlarından biri olan otomasyona bir bakalım.
- III. Önce size otomasyon sözcüğünün pek çok tanımı olduğunu söylemek isterim. Çoğu kimse otomasyon sözcüğünden kendi kendine çalışan ve kendi kendini denetleyen herhangi bir makineyi ya da süreci anlar. Örneğin kalorifer kazanınız kendi kendine çalıştığı ve kendi kendini denetlediği için otomatik bir makinedir.

Numaralanmış bölümler giriş – gelişme– sonuç olarak aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) I - II - III
- B) I - III - II
- C) II - III - I
- D) III - II - I

32. Aşağıdakilerin hangisinde genelden özele doğru bir anlatım vardır?

- A) Begonvil, sıcak ve suyu seven bir çiçektir.
- B) Şair deyince aklıma Nazım Hikmet gelir.
- C) Mardin, büyüleyici bir kültür kentidir.
- D) Masada künefe varsa başka tatlı aranır mı?

33. • Örnek verilecek cümlelerin sonuna konur.

- Eş görevli sözcükleri veya söz öbeklerini birbirinden ayırmak için kullanılır.
- Sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

Yukarıda hangi noktalama işaretinin işlevi ile ilgili bilgi verilmemiştir?

A) Noktalı virgül	B) İki nokta
C) Kesme işareti	D) Virgül

34. (I) Dışarı çıktığım zaman ortalık adamakıllı kararmış, sokak lambaları yanmıştı.

(II) Derin bir nefes aldım. (III) Hava, biraz tozla karışık da olsa, bana çok temiz ve ferahlatıcı geldi.

(IV) Ağır ağır yürüdüm. (V) Ertesi gün, öğleye doğru Hamdi'nin şirketine gittim. (VI) Hâlbuki dün akşam evinden çıktığım sırada buna hiç niyetim yoktu. (VII) Zaten açık bir vaatte de bulunmamıştı, buna rağmen gittim.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf hangi cümleyle başlar ?

A) II	B) III	C) IV	D) V

35. "Ayder Yaylası" özel addır ve "yaylası" sözcüğü 3. tekil kişi iyelik eki almıştır. Bu örnekte olduğu gibi sonunda 3. tekil kişi iyelik eki olan özel adlara bu ek dışında başka bir iyelik eki getirildiğinde kesme işareti (') kullanılmaz.

Örnek: Birçok yayla gördüm ama Ayder Yaylanız bir başka.

Aşağıdakilerin hangisinde bu kurala uygun bir kullanım söz konusudur?

- A) Kuşadası bayram tatilinde öyle kalabalıktı ki nefes alamadık.
- B) Keşkek Orta Anadolu'luların iyi bildiği bir yemektir
- C) 15 Temmuz Şehitler Köprümüzün ışıklandırması çok güzel.
- D) Türk Dil Kurumumuzun yayınlarını yıllardır dikkatle takip ediyorum.

36. (I) Doktorlar bir kemiğimizde kırık olduğundan kuşkulanırsa röntgen çekilmesini isterler. (II) Bu fotoğraf filmi, üzerine ışın demetleri düştüğünde kararır. (III) Işınlardan derimizden, yağlarımızdan, kaslarımızdan geçerek özel bir fotoğraf filmine düşer. (IV) Röntgen aleti vücudumuza bir ışın demeti gönderir. (V) Ama ışınlar kemiklerimizden

Bu parçanın anlam akışındaki bozukluğun giderilmesi için numaralandırılmış cümlelerden hangileri yer değiştirmelidir?

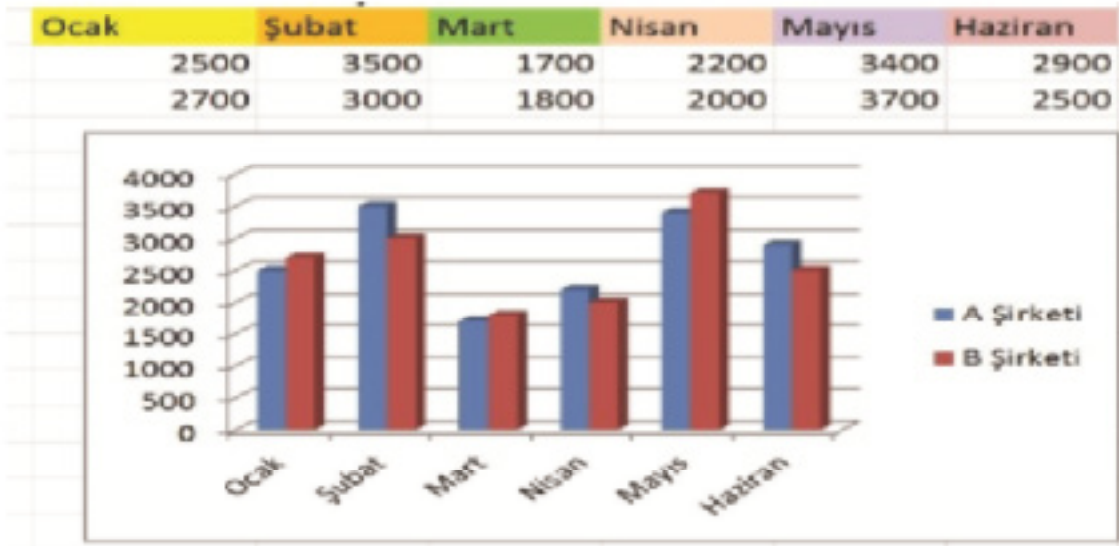
A) II ve III	B) II ve IV
C) III ve V	D) IV ve V

37. Çinliler bambu ağacını şöyle yetiştirir: Önce ağacın tohumu ekilir, sulanır ve gübrenir. Birinci yıl tohumda herhangi bir değişiklik olmaz. Tohum yeniden sulanıp gübrenir. Bambu ağacı ikinci yılda da toprağın dışına filiz vermez. Üçüncü ve dördüncü yıllarda her yıl yapılan işlem tekrar edilerek bambu tohumu sulanır ve gübrenir. Fakat inatçı tohum bu yılda da filiz vermez. Çinliler büyük bir sabırla beşinci yılda da bambuya su ve gübre vermeye devam ederler. Ve nihayet beşinci yılın sonlarına doğru bambu yeşermeye başlar ve altı hafta gibi kısa bir sürede yaklaşık 27 metreye ulaşır. Akla gelen ilk soru şudur: Çin bambu ağacı 27 metreye altı hafta da mı yoksa beş yılda mı ulaşmıştır? Bu sorunun cevabı: Tabii ki beş yıldır.

Bu metinden çıkarılabilecek en kapsamlı yargı, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İstemek yapmanın yarısıdır.
- B) Zaman her şeyin ilacıdır, sabretmek gerekir.
- C) Hırslı insanlar eninde sonunda istediğini elde eder.
- D) Başarmanın şartı: Çalışmak, sabretmek ve inanmaktır.

38.

Yukarıdaki grafik A ve B şirketlerinin yılın ilk altı ayında ne kadar ürün sattıklarını göstermektedir.

Bu grafiğe göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) İki şirket de en az satış nisan ayında yapmıştır.
- B) İki şirketin en çok satış yaptığı ay birbirinden farklıdır.
- C) İki şirketin de yaptığı satışlar aylara göre değişmektedir.
- D) A şirketi Haziran ayında B şirketinden daha fazla ürün satmıştır.

39.

I. Metin

Ayten, sabah çok heyecanlı bir şekilde uyandı. Okulda çok önemli bir sınavı vardı. Kahvaltıya başladı ama heyecandan lokmaları bile yutmakta zorlanıyordu. Annesi onun bu halini görünce onunla konuşmak istedi. Annesi "Bak kızım, heyecan bir yere kadar bize faydalıdır, bizi motive eder ama fazlası da zarar. Ben senin yapabileceğine inanıyorum." diyerek Ayten'i tatlı tatlı uyandı. Bu sözler üzerine Ayten derin bir nefes aldı ve sakinleşmiş bir hâlde evden çıktı.

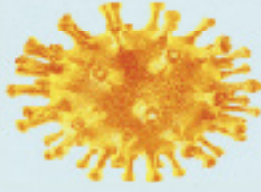
II. Metin

Çok sevdiğim arkadaşlarımla her zamanla yerimizde buluştuk. Bisikletlerimize atlayıp mahallerin terk edilmiş, geniş bahçeli, kımızı ve yer yer boyası dökülmüş duvarları olan evine gittik. Tam içeri gireceğimiz sırada bir ses "Ben de sizi bekliyordum." dedi. Sesin nereden geldiğini anlamak için etrafa baktık. Konuşan, evin girişindeki köpek haykeliydi. Çok şaşırmıştık. İleykel bir daha seslendi. "Orada öylece durmayın da hana yarıdım edin. Yıllardır böyle sabit durmaktan kuymuşum bile ağındı."

Aşağıdakilerden hangisi bu metinlerde ortak olarak söylenebilir?

- A) Mekân unsuru belirgindir.
- B) Anlatım, birinci kişi ağızındandır.
- C) Deyime yer verilmiştir.
- D) Olağanüstü öğeler kullanılmıştır.

Yeni tip koronavirüs hakkında bilinmesi gerekenler

YENİ TİP KORONAVİRÜS NEDİR?

Çin'in Vuhan kentinde ortaya çıkan yeni tip koronavirüs, solunum veya enfeksiyonu vuran bir virustur.

Bazı hayvanlarda bulaşma vardır. Hayvanlardan insanlara bulaşabilir ve bu şekilde yayılabilir.

Yeni koronavirüsün hangi hayvandan insanlara geçtiği henüz saptanamamıştır.

KORUNMAK İÇİN NELER YAPILMALI?

• El hijyenine önem verilmeli.

• Kapalı alanlar sık sık havalandırılmalı.

• Öksürme tükürükleri her iki önce iyice yıkanmalı.

• KİTİ ÖZGİRİTME
• Ağız, burun ve gözlere dokunulmamalı.

• Tokatasma ve sarımsakdan kaçınılmalı, alabildiğince kalabalık ortamlardan uzak durulmalı.

• Her en az 20 saniye boyunca sabun ve suyla yıkanmalı, sabun ve suyun akması için durulama işlemi için el antiseptiği kullanılmalı.

• Bedensellik sistemini güçlendirmek için dengeli ve sağlıklı beslenilmeli.

• Öksürme veya hapşırma sırasında ağza ve burna baskı kullanılmak, mendil veya kumaşla kapatılmalı, mendil veya kumaşla kapatılmalı.

Sağlık Bakanlığı'ndan yeni tip koronavirüsün (Kovid-19) ne olduğu, nasıl bulaştığı, belirtileri, teşhis ve tedavisi ile ilgili bilgilendirme yapıldı.

NASIL BULAŞIR?

Hasta kişilerin öksürme veya hapşırmasıyla ortaya geçtiği düşünülüyor.

BELİRTİLERİ NELER?

• Şiddetli vakalar için:
• Zorunlu
• Açık solunum yetmezliği
• Akut solunum yetmezliği

Ateş

Öksürük

Solunum sıkıntısı

BELİRTİLERİ VARSA NELER YAPILMALI?

Çok 14 gün içinde virüsü taşıdığı bilinenlerden habinden geltilenlerin veya hastalık belirtilerinin varsa derhal maskeler takarak en yakın sağlık kuruluşuna başvurulmalı.

TEDAVİ İÇİN İLAÇ VAR MI?

Yeni tip koronavirüs için özel bir tedavi bulunmamaktadır. Hastanın genel durumuna göre gerekli destekleyici tedavi uygulanıyor.

Bu metinden,

- I. Dengeli ve sağlıklı beslenme, koronavirüsten korunmaya yardımcı olmaktadır.
- II. Koronavirüsten kaynaklı en çok vaka Çin'in Vuhan kentinde gerçekleşmiştir.
- III. Koronavirüs insanlardan hayvanlara bulaşabilir.
- IV. Koronavirüsün tedavisi için kullanılabilecek bir ilaç henüz bulunamamıştır.

A) I ve II

B) I ve IV

C) II ve III

D) III ve IV

41. Küresel ısınma ve iklim değişikliği insanlığın ortak problemidir. Enerji üretmek için kullandığımız fosil yakıtlar (kömür, petrol, doğal gaz) karbondioksit üretir. Karbondioksit oranının artması dünyanın ısınma hızını artırıyor. Okyanusun ısınması suyun genişleyip deniz seviyesinin yükselmesine ve sellere neden oluyor. Bunun sonucunda da tarım yapılamıyor. Uzun kuraklıklar, yoğun yağışlar hem canlıların yaşama ortamına zarar vermekte hem de besin üretimini negatif yönde etkilemektedir.

Bu metinde sözü edilen soruna dikkat çekmek için bir afiş hazırlayan öğrenci,

görsellerinden hangilerini kullanmalıdır?

- A) Yalnız I. B) I ve II.
C) II ve III. D) I, II ve III.

42. Elmalı turtanın yapılışı karışık olarak verilmiştir.

- I. Elmaları soyup rendeleyin. Bir tencereye alıp şekeri ekleyin. Elmalar suyunu çekene kadar pişirin. Piştikten sonra ocaktan alın ve tarçını ekleyip karıştırın.
- II. Turtayı pişireceğimiz kabı hafif sıvı yağ ile yağlayın.
- III. Daha sonra aldığı kadar un ekleyip yumuşak bir kıvamda hamur elde edin. Hamur dinlenirken iç harcını hazırlayın.
- IV. Elmalı turtanın hamurunu yoğuracağınız kaba erittiğiniz margarin, yumurta, süt, şeker, kabartma tozu ve vanilyayı koyup bir kaşık yardımıyla hafif karıştırın.
- V. Hamurun bir kısmını üst şeritleri için ayırın. Hamuru kaba yayın. Elma sürün.
- VI. Elmalı turtayı 180 derece ısıtılmış fırında pişirin. Turta piştikten sonra pudra şekeri serpin.

Elmalı turtanın yapılış aşamalarının doğru sıralanışı aşağıdakilerden hangisidir?

A) I-III-VI-V-IV-II	B) I-IV-III-II-V-VI
C) IV-I-III-II-V-VI	D) IV-III-I-II-V-VI

43. (I) Küresel ısınma, çevre kirliliği ve bunun dışındaki insan kaynaklı pek çok etken nedeniyle su kaynakları her geçen gün azalıyor. (II) Özellikle Türkiye'nin güneyinde ve orta kesimlerinde bulunan Burdur, Isparta, Antalya ve Konya'nın güneyindeki Göller Bölgesi kuruma riskiyle karşı karşıya. (III) Uzmanlar artan su tüketiminin de su kaynaklarını azalttığını belirtiyor. (IV) Kullanılan su miktarı 1900'lü yıllarda 500 milyar metreküp iken 2025'te bu miktarın 10 katı artacağı tahmin ediliyor.

"Düşünün, Burdur'da 1960'lı yıllarda 14 olan doğal göl sayısı bugün 5'tir." cümlesi yukarıdaki metinde numaralandırılmış cümlelerin hangisinden sonra getirilmelidir?

A) I	B) II	C) III	D) IV

44. 2010 yılında 11 yaşındaki Tenith Adithyaa, evinde muz yapraklarından elde ettiği çevre dostu ürünlerle yedi farklı uluslararası ödül kazanmıştı. Şimdi de bu teknoloji geliştirilerek sürdürülebilir malzemeler üretilmeye başlandı. Muz yapraklarının ham madde olarak kullanıldığı çevre dostu, mantar ve bakterilere karşı dirençli, esnek ve aşırı ısıya dayanıklı ürünler elde edildi. Bardak, koni, kutu ve zarf gibi 30 çeşit ürün geliştirildi. Bu ürünler yaklaşık bir yıl yeşil kalıyor ve kullanıldıktan sonra hayvan yemi ya da gübre olarak kullanılabilir.

Bu metne verilebilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tasarım	B) Çocuk dünyası
C) Geri dönüşüm	D) Plastik çöpler

45. "Yaprakları, dalları ve budakları ile ağaçlar uyanıktı. Uyuyordum. Çiçekler, böcekler, kuşlar uyanıktı. Uyuyordum. Serin, tatlı bir rüzgâr esiyordu. Gökyüzünde bulutlar yürüyordu. Güvercinler 'Hu!' diyordu."

Bu parçada kullanılan söz sanatları aşağıdaki cümlelerden hangisinde yoktur?

- A) Bu köyde hayvanlar ve bitkiler bile terbiye edilmiş gibiydi. "Yat!" deyince "Tamam" deyip yatar, "Kalk!" deyince "Peki" deyip kalkarlardı.
- B) Sinsi bir yağmur altında hareketsiz ıslanan kuşlar "Üşüyoruz!" diyerek birbirlerine iyice sokuluyorlardı.
- C) Yabancı, yalnız, zarif bir adam kasabaya gelmiş ve herkese gülümseyerek "Merhaba!" demişti.
- D) Siyah beyaz resimler bizimle konuşuyor "Hatırla o günleri!" diyordu.

46. (I) Yazmak için gelmişti sanki dünyaya. (II) Kelimeler, haydi gel, diye çağırıyordu onu. (III) O da kimseyi dinlemiyor, kelimelerin peşine takılıp gidiyordu. (IV) Mutluydu, gerisi de önemli değildi.

Yukarıdaki cümlelerin hangisinde konuşurma sanatı yapılmıştır?

A) I	B) II	C) III	D) IV

47. Alper, Türkçe öğretmenin verdiği bir ödev için aşağıdaki metni yazmıştır.

Bahar mevsimi gelmişti. Baharın geldiği, çiçeklerin açmasından ve derelerin taşmasından anlaşılıyordu. Karların erimesiyle oluşan sular, önüne gelen her şeyi sürüklüyordu. Tohumlar yavaş yavaş filizlenmeye başlıyordu.

Öğretmen, metni okuduktan sonra Alper'e şu önerilerde bulunmuştur:

- I. Aralarında değişik yönlerden ilgi bulunan iki şeyden zayıf olanı kuvvetli olana benzetebilirsiniz.
- II. İnsan dışındaki varlıklara insana özgü nitelikler vererek daha etkileyici bir anlatıma ulaşabilirsiniz.
- III. İnsan dışındaki varlıkları konuşturarak, anlatmak istediğini farklı bir şekilde dile getirebilirsiniz.
- IV. Bir şeyi olduğundan fazla büyüterek veya küçülterek anlatımı çarpıcı hâle getirebilirsiniz.

Alper, yazdığı metni bu öneriler doğrultusunda değiştirerek aşağıdaki metni oluşturmuştur.

Çiçekler açıyor, dereler coşuyor, doğa tüm gücüyle baharın geldiğini müjdeliyordu. Dağları titreterek akan kar suları coşkusunu gizleyemiyor, önüne ne gelirse sürüklüyordu. Toprak mutluydu, direnmiyordu derinlerden fışkıran gizemli tohumlara.

Bu bilgilere göre Alper, değiştirdiği metinde öğretmenin önerilerinden hangilerini uygulamıştır?

- A) I ve III.
- B) I ve IV.
- C) II ve III.
- D) II ve IV.

48. Et, süt, meyve ve sebzeler uygun koşullarda saklanmazsa çabucak bozular. Ayrıca bazı yiyecekler belirli mevsimlerde bolca bulunurken diğer mevsimlerde azalır ya da hiç bulunmaz. Fermantasyon kısa sürede bozulabilen yiyecek ve içeceklerin hem dayanma sürelerini hem de besin değerini artırır. Etten yapılan sucuk, pastırma; süttten yapılan yoğurt, kefir, peynir; sebzelerden yapılan turşu; tahıllardan yapılan tarhana, ekmek; meyvelerden yapılan sirke en çok tükettiğimiz fermente ürünlerden.

Bu metnin anlatım özellikleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tanım cümlesine yer verilmiştir.
- B) Örneklendirmeye başvurulmuştur.
- C) Koşul cümlesine yer verilmiştir.
- D) Karşılaştırma yapılmıştır.

49. Güneşli bir sonbahar sabahıydı. Perdenin arasından sızan gün ışığının sıcaklığıyla güne uyandı. Elleriyle perdeyi buldu. Perdeyi araladı. Elini perdeden dışarı uzattı ve rüzgârı hissetti. Rüzgârda savrulan yaprakların hışırtısı, uzaktaki bir derenin suyunun şırıltısı, bahçede koşuşturan çocukların şen kahkahaları...

Metnin anlatımında aşağıdaki duyulardan hangisine yer verilmemiştir?

- A) İşitme
- B) Koku alma
- C) Dokunma
- D) Görme

50. Bilim insanları, bitkilerin kuraklıktan etkilenmesini önleyen yeni bir kimyasal geliştirdi. Çünkü çiftçilerin, iklim değişikliğine rağmen gıda yetiştirmesine yardımcı olmak istiyorlar. Araştırmaya öncülük eden Kaliforniya Üniversitesi'nden bir profesör dünya çapında yaşanan büyük mahsul kayıplarının en büyük sebebinin artan kuraklık olduğunu söylüyor. Geliştirdikleri kimyasal maddenin bitkileri kuraklığa karşı dayanıklı hâle getirdiğini belirten profesör, çiftçilerin mahsul performansını daha iyi yönetmelerine yardımcı olacaklarını ifade ediyor.

Bu parçanın konusu aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Bitkileri kuraklığa dayanıklı hâle getirecek yenilikler
- B) Dünyada yaşanan iklim değişikliğinin nedenleri
- C) İnsan sağlığına yararlı bitkilerin yetiştirme koşulları
- D) Kuraklığın dünyadaki canlılara olumsuz etkileri

